

Granskning av Magdalena Anderssons uttalande om huruvida Tomas Eneroth begått brott eller inte

Den 30 november 2021 meddelade Åklagarmyndigheten att en förundersökning om sexuellt ofredande inletts mot infrastrukturminister Tomas Eneroth (S). Senare samma dag fick tillträdande statsminister Magdalena Andersson (S) på en presskonferens, vid vilken nya statsråd samt statsråd med nya arbetsuppgifter presenterades, frågan om hur hon såg på detta faktum. Andersson svarade då att:

”Jag tycker det är bra att frågan utreds. Jag är också väldigt stolt över att vara ordförande i ett parti där medlemmar tar upp sådana här händelser och ser till att de utreds. Det finns ingen tvekan om vad som hänt i det här fallet, och Tomas Eneroth harbett kvinnan om ursäkt. Han är tydlig med att det var oavsiktligt från hans sida och jag ser ingen anledning att inte tro på det.”

Detta uttalande kan svårligen tolkas på annat sätt än att Andersson gör en egen värdering av uppgifter som är helt centrala för förundersökningen och för frågan om något brott begåtts. Andersson uttrycker sin tydliga uppfattning både om vad som faktiskt inträffat och om att Tomas Eneroths i vart fall saknat avsikt eller uppsåt i förhållande till det brott som han nu utreds för. Det är just sådana frågor som Åklagarmyndigheten ska pröva inom ramen för den förundersökning som pågår och som senare också kan bli föremål för en domstolsprövning om åtal väcks.

Uttalandet från Andersson riskerar att bli handlingsdirigerande för myndigheten och påverka handläggningen i det enskilda fallet. Det är dessutom olämpligt att uttala sig så tydligt på frågan om Eneroth har begått brott eller inte, då statsministern inte har möjlighet att avgöra det. Även om Magdalena Andersson vid tiden för uttalandet ännu inte formellt tillträtt som statsminister, får hennes uttalande i egenskap av finansminister i en övergångsregering ändå anses olämpligt.

Konstitutionsutskottet har tidigare understrukit vikten av att statsråd visar största möjliga återhållsamhet med att uttala sig i enskilda fall eller att göra uttalanden som kan uppfattas på detta sätt. Sådana uttalanden kan enligt utskottets mening komma i konflikt med syftet i såväl 12 kap. 2 § om myndigheters självständighet som 11 kap. 3 § regeringsformen om domstolars självständighet. Åklagarmyndighetens och domstolarnas självständighet är en grundläggande utgångspunkt i en rättsstat som Sverige.

Mot anledning av vad som anförts ovan anser jag att konstitutionsutskottet bör granska om finansminister och tillträdande statsminister Magdalena Andersson genom sina uttalanden riskerat att påverka utgången av en rättsprocess eller i övrigt inte beaktat sin speciella ställning i förhållande till myndigheternas och domstolarnas självständighet.

Josefin Malmqvist